

CENTRUM OBYWATELSKIE CENTRUM C10

DOSTĘPNOŚĆ DLA OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

– materiały informacyjno-edukacyjne, cz. 2

Uwarunkowania prawne

Akty prawne:

1. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2019 poz. 1696);
2. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 maja 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062);
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. 2017, poz. 1824);
4. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2019 poz. 848);
5. Konstytucja RP (1997 r. r.) art. 32;
6. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (osób z niepełnosprawnościami), sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. – Polska ratyfikowała konwencję w 2012 roku - Dz. U. z dnia 25 października 2012 r., poz. 1169.

KONWENCJA ONZ

1. Cel:

- ma przyczynić się do poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością;
- ma umożliwić im rzeczywiste korzystanie ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na równi z innymi osobami.

2. Konwencja przyjmuje społeczny model niepełnosprawności:

„niepełnosprawność jest pojęciem ewoluującym i wynika z interakcji między osobami z dysfunkcjami, a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowych”.

KONWENCJA ONZ

3. Definicja osoby niepełnosprawnej - art. 1:

osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami

4. Zgodnie z art. 4 Konwencji państwa mają obowiązek przyjęcia wszelkich odpowiednich środków ustawodawczych, administracyjnych i innych w celu wdrożenia konwencji.

Z punktu widzenia organizacji pozarządowych najbardziej szczegółowo zakres dostępności określa ustawa z 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

CEL USTAWY:

poprawa warunków życia i funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby.

Ustawa realizuje zapisy Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami

Projekt ustawy powstał we współpracy ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami.

USTAWA art.3 - określa kto ma obowiązek zapewnienia dostępności:

1. jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622 i 1649);
2. inne, niż określone w pkt 1, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej;
3. inne, niż określone w pkt 1, osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemające charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie oraz w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot finansują je w ponad 50%.

USTAWA art.5 – precyzuje informacje dot. NGO w kontekście obowiązku zapewnienia dostępności:

Przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe, dążą w prowadzonej działalności do zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

ALE

w przypadku gdy podmiot inny niż podmiot publiczny realizuje, na podstawie umowy zawartej z podmiotem publicznym, zadanie finansowane z udziałem środków publicznych, jest obowiązany do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie określonym w tej umowie.

USTAWA art. 4 – wskazuje co należy robić?

Podmiot publiczny:

- ma zapewnić dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami przez stosowanie **uniwersalnego projektowania** lub **racjonalnych usprawnień**,
- w ramach zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami podejmuje także działania mające na celu uwzględnianie ich potrzeb w planowanej i prowadzonej przez ten podmiot działalności oraz usuwanie barier, a także zapobieganie ich powstawaniu.

ALE

gdy podmiot inny niż podmiot publiczny na podstawie **umowy** realizuje zadania publiczne finansowane z udziałem środków publicznych to:

podmiot publiczny jest obowiązany do określenia w treści umowy warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie tych zadań publicznych z uwzględnieniem minimalnych wymagań.

USTAWA art. 6 - dotyczy minimalnych wymagań

Minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami obejmują:

- dostępność **architektoniczną**,
- dostępność **cyfrową** - wymagania określone w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych,
- dostępność **informacyjno-komunikacyjną**.

Dostępność architektoniczna (art. 6 ust. 1):

Dostępność architektoniczna jest to zbiór wszystkich elementów tworzących dane miejsce lub przestrzeń, które mają bezpośredni wpływ na łatwość, z jaką dana osoba może się w niej poruszać.

- UNIWERSALNE PROJEKTOWANIE
- RACJONALNE USPRAWNIENIE

Dostępność architektoniczna (art. 6 ust. 1):

- zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- w budynkach instalacja urządzeń lub stosowanie rozwiązań architektonicznych, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego,
- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

Dostępność cyfrowa (art. 6 ust. 2):

- ❑ reguluje Ustawa o dostępności cyfrowej z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2019 poz. 848);
- ❑ Ustawa wskazuje które organizacje pozarządowe mają zapewnić dostępność cyfrową, tj.:
 - NGO, które prowadzą działalność na rzecz:
 - ochrony i promocji zdrowia;
 - osób niepełnosprawnych;
 - osób w wieku emerytalnym;
 - NGO, które korzystają z dotacji unijnych;
 - NGO, które realizują zadania publiczne i są finansowane w ponad 50% % np. ze środków samorządowych

Dostępność cyfrowa (art. 6 ust. 2):

- Obowiązek zapewnienia dostępności dotyczy stron i aplikacji mobilnych w zakresie:
 - a) strony podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej,
 - b) danych teleadresowych podmiotu i linku do strony podmiotowej w BIP,
 - c) narzędzi kontaktowych (np. formularzy, wideotłumacza języka migowego itp.),
 - d) nawigacji,
 - e) deklaracji dostępności,
 - f) multimediiów,
 - g) informacji dotyczących sytuacji kryzysowej,
 - h) dokumentów urzędowych oraz wzorów umów lub wzorów innych dokumentów przeznaczonych do zaciągania zobowiązań cywilnoprawnych.

- Ustawa jako **podstawę do zapewniania dostępności** wskazuje wymagania określone w standardzie **WCAG 2.1**

Dostępność informacyjno-komunikacyjna (art. 6 ust. 3):

- urządzenie ułatwiające słyszenie opis pracy i zadań urzędu w tekście łatwym do czytania i rozumienia (ETR),
- opis pracy i zadań urzędu – w formie, którą prawidłowo odczyta czytnik ekranu,
- możliwość komunikacji w innej formie wskazanej przez osobę ze szczególnymi potrzebami – np. przez e-mail, SMS albo pisząc na kartce
- tłumacza PJM – dostępnego na życzenie osoby głuchej, bezpłatnie i bez konieczności wcześniejszego umawiania się,
- film w PJM na stronie internetowej informujący o pracy jednostki i dostępności tłumacza,
- możliwość złożenia wniosku w formie filmu w PJM, który następnie zostanie przetłumaczony na język polski, podobnie jak odpowiedź na wniosek.

Dostęp alternatywny (art. 7):

Jeżeli podmiot publiczny nie jest w stanie, w szczególności ze względów technicznych lub prawnych, zapewnić dostępności osobie ze szczególnymi potrzebami w zakresie, o którym mowa w art. 6 pkt 1 i 3, podmiot ten jest obowiązany zapewnić takiej osobie dostęp alternatywny.

Dostęp alternatywny polega w szczególności na:

- zapewnieniu osobie ze szczególnymi potrzebami wsparcia innej osoby,
- lub
- zapewnieniu wsparcia technicznego osobie ze szczególnymi potrzebami, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,
- lub
- wprowadzeniu takiej organizacji podmiotu publicznego, która umożliwi realizację potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w niezbędnym zakresie dla tych osób.

Dostęp alternatywny (art. 7):

W przypadku braku możliwości zapewnienia osobie ze szczególnymi potrzebami dostępności w zakresie dostępności cyfrowej, zapewnia **alternatywny sposób dostępu** do tego elementu.

Alternatywny sposób dostępu polega w szczególności na zapewnieniu kontaktu:

- telefonicznego,
- korespondencyjnego,
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej,
- za pomocą tłumacza języka migowego, lub tłumacza-przewodnika,

jeżeli podmiot publiczny udostępnia taką możliwość.

Inne regulacje zawarte w Ustawie:

1. Raportowanie dostępności – art. 11
2. Certyfikacja dostępności dla przedsiębiorców i NGO - art. 15-28
 - certyfikacja ma na celu potwierdzenie, czy podmiot zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami,
 - dokumentem potwierdzającym spełnianie minimalnych wymagań jest certyfikat dostępności,
 - certyfikacji dokonuje się na wniosek podmiotu ubiegającego się o certyfikat,
 - dokonanie certyfikacji odbywa się na podstawie umowy.
3. Wnioski o zapewnienie dostępności i skarga na brak dostępności - art. 29-34

CENTRUM OBYWATELSKIE CENTRUM C10